

Säilyykö Suomi hyvinvointiyhteiskuntana?

Elli Aaltonen,

Dos., puheenjohtaja

SPR

- **Tunnen historiaa, arvailen tulevaa**
- **Miten hyvinvointivaltio on menneisyydessä toteutunut?**
- **Tästä hetkestä ja sosiaaliturvan tilasta.**
- **Miten tästä eteenpäin, missä vahvuutemme?**

**Kysymys: Säilyykö
hyvinvointivaltio/yhteiskunta?**

**Vastaus:
Hyvinvointivaltion/yhteiskunnan ei
pidäkään säilyä nykyisellään, vaan
uudistua sisällöltään ja
demokratisoitua.**

Hyvinvoinnin kuva 1950- ja 1960-luvuilla

- **Köyhä maa, jälleenrakennuskausi alkoi sotien jälkeen, ihmisten elinikä matala, asumiskanta heikko ja toimeentulo alhainen**
- **Pekka Kuusi ei kirjassaan 1960 -luvun sosiaalipolitiikka maininnut kertaakaan sanaa hyvinvointivaltio**
- **Ei kansallista terveydenhuoltoa, ei työttömyysturvaa ei lakisääteisiä hyvinvoinnin palveluja**
- **Sitten tuli lapsilisäjärjestelmä (1948) ja kansaneläkkeet (1937,1957)**
- **Vanhainkodit perustettiin kunnalliskotien ja vaivaiskotien sijaan**

Hyvinvointierojen tasoittaminen alkoi 1970-luvulla ja jatkui 1980-luvulle

- Valtio rahoittaa, julkiset toimijat toteuttavat
- Palvelut luovat hyvinvointia ja lisäävät työllisyyttä
(Kuusen malli)
- Terveyskeskusjärjestelmä kautta maan
- Sosiaalihuollon palveluja entistä enemmän kirkolta ja järjestöiltä kunnille
- Sosiaaliturva laajenee työttömyysturvaan ja eri eläkkeisiin
- Päivähoitolaki, vammaishuoltolaki, sosiaalihuoltolaki
- Vanhainkotien rinnalle palvelukoteja

Kela

Kela | Fpa

Kel

80 Kela®
HYVINVOINTI
SYNTYY YHDESSÄ

ONLIN

Kela palvelee verkossa nopeammin

FINLAND
SAVONLINNA

TERVEYSKESKUS

Tärkeimmät hyvinvointivaltion saavutukset

- **Koulutusta kaikille**
- **Terveydenhuoltoa ja sosiaalihoitoa kaikille**
- **Eläkkeitä ja toimeentuloturvaa kaikille**
- **Työttömyysturvaa kaikille**
- **Lapsilisiä ja äitiysavustusta kaikille**
- **Päivähoitoa kaikille**
- **Vammaishuollon ja erityishuollon oikeudet lakien kautta**

Kivet ovat ikuisia,
hyvinvointivaltio ei!

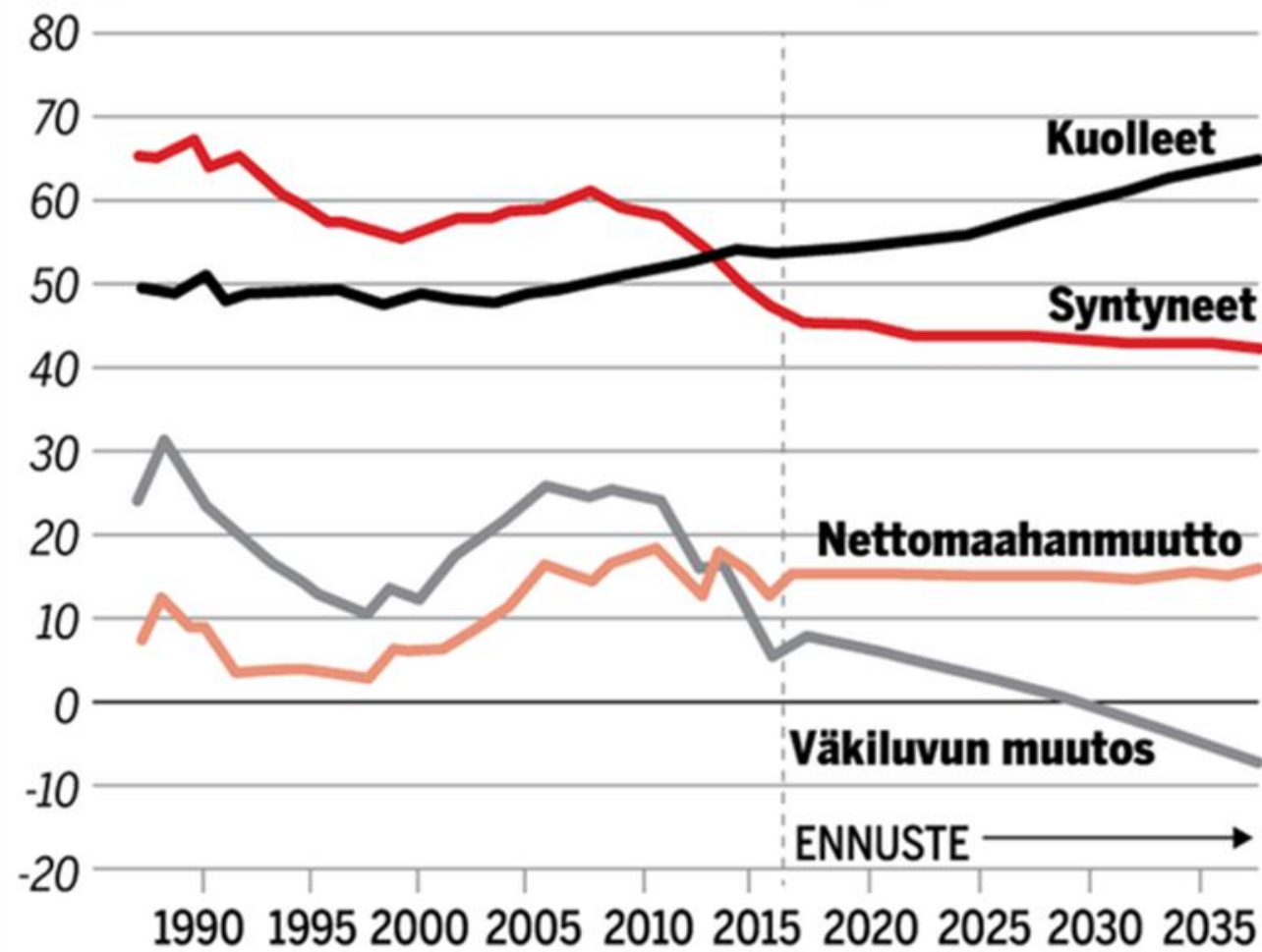
Edessämme ovat huolestuttavat polut:

- **Terveys- ja tuloerojen kasvu**
- **Yksityisten vakuutusten lisääntyminen vaikuttaa verojen maksuhaluun ja yhteisvastuuseen**
- **Markkinatalous on osa sosiaali- ja terveydenhuoltoa, hintakilpailut ja tiukat sopimusehdot**
- **Globaali hyvinvoinnin tila on vähemmän kiinnostava**
- **Mitä tämä Sinussa herättää?**

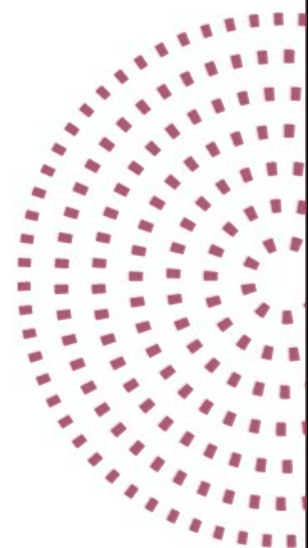

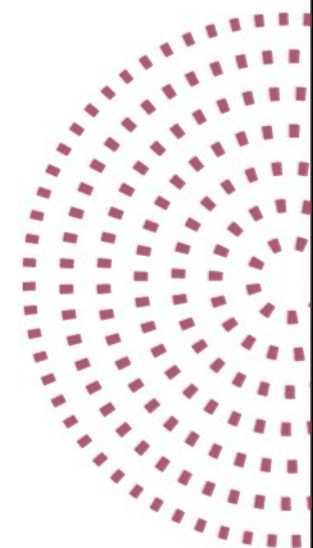
Väestöennuste

Syntyneet, kuolleet, nettomaahanmuutto ja väkiluvun muutos

Lähde: Tilastokeskus

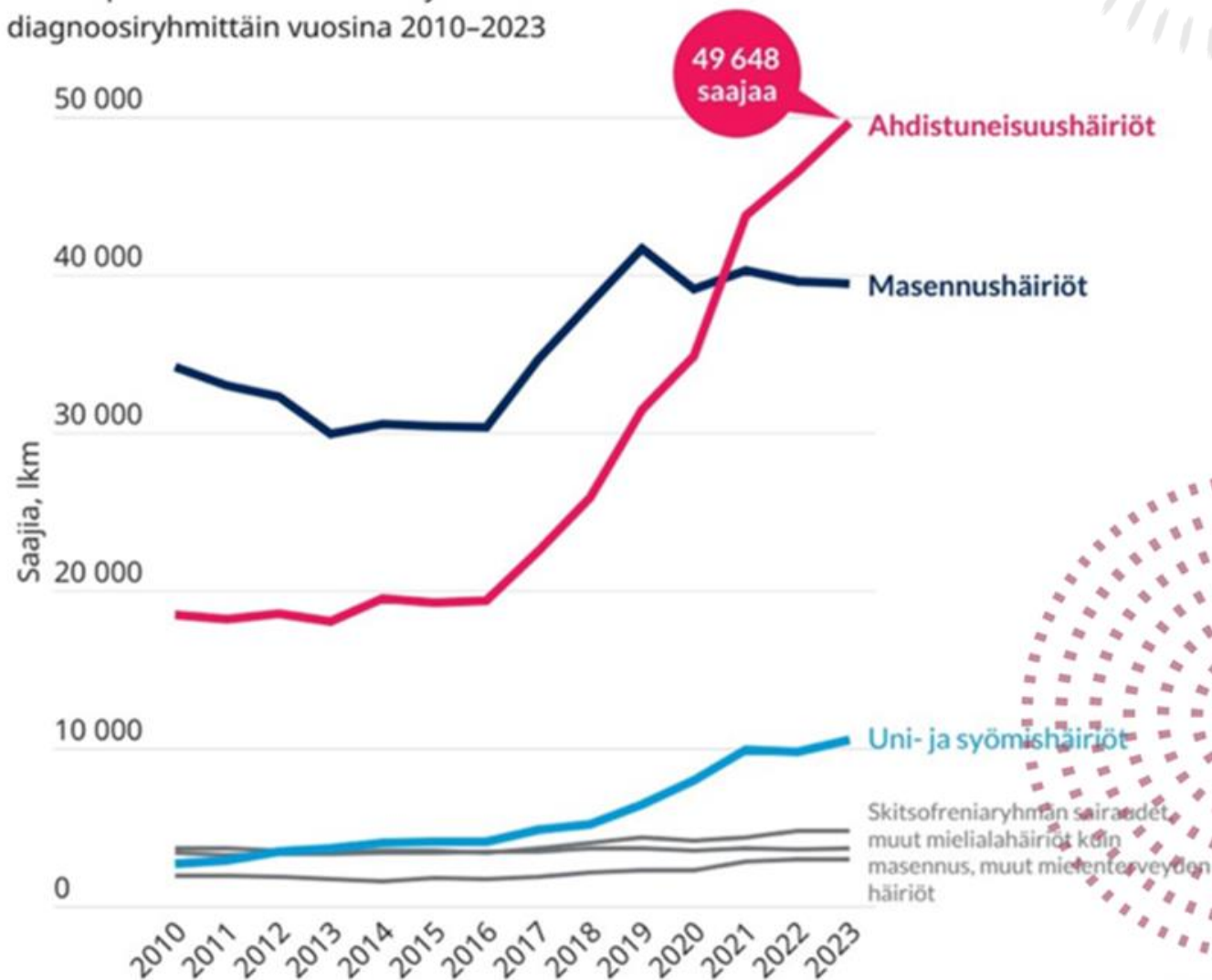

Osattomuuden yksilökohtaisia ilmentymiä voidaan osoittaa esimerkiksi työkyvyttömyyden ja sairauden syillä.

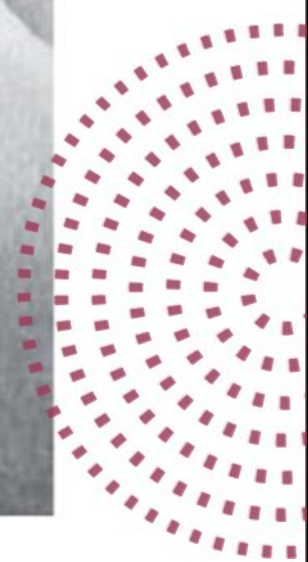
Pitkät sairauspoissaolot lisääntyvät voimakkaasti ahdistuneisuuden vuoksi

Sairauspäivärahaa mielenterveyden häiriöiden vuoksi saaneiden lukumäärä diagnosoituvissa vuosina 2010–2023

Osaammeko ennustaa tulevaisuutta?

Kuusi keinoa uudistaa hyvinvointivaltiota:

1. Lisätä kansalaisten demokratian muotoja

2. Muokata hyvinvointialueita peruspalvelujen ja lähipalvelujen suuntaan

3. Eriarvoisuuden poistaminen etusijalle

4. Vahvistaa terveyden ja hyvinvoinnin edistämistä

5. Vähentää sosiaaliturvan ja palvelujen byrokratiaa

6. Huomioida kansalaisjärjestöjen sosiaalinen tuki

1. Miten lisätä kansalaisten demokratian muotoja?

1. **Demokratia on muutakin kuin äänestämistä**
2. **Demokratian on asiakkaan/potilaan mukaan ottamista palveluun ja päätöksentekoon ja sitä kautta vaikuttamista**
3. **Demokratia on pienyhteisöjen elvyttämistä, olla osa jotain isompaa**
4. **Demokratia on osallisuutta syrjäytyisen ja yksinäisyyden sijaan**

Demokratia – kaiken osallisuuden perusta

Arvot. Kulttuuri. Asenteet.

Polarisaatio

Eriarvoisuus

Syrjäytyminen

Lannistuminen

Vastakkain asettelu

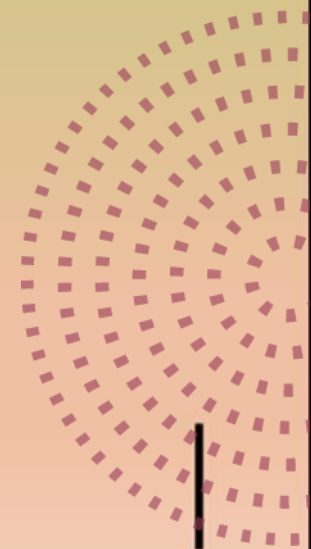
Viha, väkivalta

Osattomuus.

Ahdistus. Yksin.

Palvelujen järjestämisen vaihtoehdot

Professio/osaaminen, päätöksenteko

**PALVELUT sosiaali- ja
terveydenhuollossa**

**Organisaation rakenne ja
pätöksenteko**

Asiakkaan tarpeet

Palvelujen järjestämisen vaihtoehdot

**Asiakas, omainen, kokemusasiantuntija,
vertaistuki.
Osallisuus, vaikuttaminen ja päätöksenteko.**

**PALVELUT JA SOSIAALINEN TUKI
sosiaali- ja terveydenhuollossa**

**Organisaatio, kulttuuri, arvot, strategia,
toimintamallit, rakenteet, viestintä ja palaute,**

**Professio, osaaminen, vaikuttaminen,
kumppanuus ja päätöksenteko.**